

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

22 פבר 2023
63592-05-22

פס"ד בערעור של אב לביטול או הפחתה של מזונות בתו שהושמה בפנימייה

השופטים

1. סגן הנשיא שאול שוחט
2. השופטת עינת רביד
3. השופט נפתלי שילה

המערער

פלוני
ע"י עו"ד גלעד גלזמן

- נגד -

המשיבה

פלונית
ע"י עו"ד תמיר ניסני

פסק דין

השופט נפתלי שילה:

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה מיום 27.3.22 (כב' השופטת תמר סנונית פורר בתלה"מ 45608-10-21) שדחה את תביעת המערער לביטול או הפחתה של המזונות שעליו לשלם לבתם הקטינה של הצדדים.

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

א.רקע עובדתי

1. לצדדים בת משותפת ילידת 23.6.11 (להלן: הקטינה).

2. ביום 24.12.17 אישר בית המשפט קמא את הסכמות הצדדים לפיהן המערער (להלן גם: האב) ישלם לידי המשיבה (להלן גם: האם) סך של 1,400 ₪ לחודש למזונות הקטינה. בנוסף הוסכם שהאב ישלם מחצית מההוצאות הרפואיות החריגות של הקטינה וכן מחצית מהוצאותיה החינוכיות (להלן: ההסכם).

3. ביום 29.7.21 הקטינה הוכרזה כקטינה נזקקת, היא הושמה בפנימייה החל מחודש ספטמבר 2021 והיא שוהה שם עד היום.

4. לאור מעבר הקטינה להשמה חוץ ביתית, הגיש האב תביעה לביטול או להפחתת המזונות. האב טען שהוא נוסע לבקר את הקטינה בפנימייה, יש לו חובות של כ – 700,000 ₪ והוא מתקיים מקצבת נכות. לטענת האב, כיום צורכי הקטינה הם לכל היותר 300 ₪ לחודש ויש לו הוצאות בגין נסיעות לבקר את הקטינה בפנימייה בסך של 800 ₪ לחודש. לטענתו, הוא נותן לקטינה כסף ומוצרים בסך של כ – 1,000 ₪ לחודש.

5. האם טענה שיש לדחות את תביעה. לטענתה, הקטינה מגיעה אליה כל סוף שבוע שני והיא משלמת עבור כל הוצאותיה לרבות נסיעות, טיולים, ביגוד, הנעלה, תכשירי רחצה ופארם, מזון, חטיפים ואביזרים נוספים. לדבריה, האב עובד באולם אירועים ומשתכר כ – 10,000 ₪ לחודש. לדברי האם, השמת הקטינה בפנימייה לא הפחיתה את הוצאותיה ואף העלתה חלק מהצרכים לאור הצורך בנסיעות ובעקבות התבגרות הקטינה.

6. הצדדים הסכימו שפסק הדין יינתן ללא שמיעת ראיות והצדדים סיכמו טענותיהם בכתב.

7. בית המשפט קמא דחה את תביעת המערער (להלן: פסק הדין).

8. המערער לא השלים עם פסק הדין והגיש ערעור.

ב.תמצית פסק הדין

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

1. הנטל להוכיח שיש להפחית את המזונות מוטל על האב. ברם, האב לא צירף ולו ראיה אחת על כך שהוא נושא בהוצאות כלשהן של הקטינה. האם מאידך, צירפה אסמכתאות לתמיכה בטענותיה שהיא מוציאה הוצאות עבור הקטינה.

2. על פי הפסיקה, מזונות ילדים השוהים בפנימייה הם מחצית משעור המזונות של קטין השוהה דרך קבע בביתו. זאת, מאחר שההוצאות תלויות השהות מצטמצמות משמעותית כשהקטין שוהה מחוץ לביתו. בנוסף, יש לבדוק את תדירות הגעת הקטין לביתו, משך השהות בבית, הוצאות הנסיעה וכיו"ב ויש לבחון כל מקרה לגופו. יש לבחון את צרכיה של הקטינה הספציפית והאם טובתה נשמרת.

3. במקרה דנן, אם בית המשפט ייעתר לתביעה תיפגע טובת הקטינה. כיום האב נפגש עם הקטינה רק בפנימייה. לכן, לאב "אין הוצאות עבורה כלל כאשר היא יוצאת מהפנימייה לאם בלבד". האב "לא התייחס כלל באופן פרטני לצרכי הקטינה והוצאותיה כיום. האב לא צירף אסמכתאות לתמיכה בטענותיו כלל". האם מאידך, צירפה אסמכתאות המלמדות שהיא נושאת במלוא הוצאות הקטינה. במסגרת ק.מ, "האם הפגינה בקיאות וידעה לפרט באופן מנומק וספציפי את הוצאות הקטינה".

4. על פי האמור בתסקיר עו"ס לחוק הנוער, האב כמעט לא מגיע לבקר את הקטינה בפנימייה בעקבות עומס בעבודתו לטענתו. לעומת זאת, האם מגיעה בקביעות לפנימייה ויש לה הוצאות עקב כך. הקטינה יוצאת "אך ורק לביתה של האם".

5. האב לא פירט ולו באופן מינימלי מה שינוי הנסיבות שחל ממועד פסק הדין הקודם בכל הנוגע למצבו הכלכלי. האם מאידך, הביאה ראיות שהליך פשיטת הרגל שבו היה נתון האב, נוצל על ידו לרעה. מצבה הכלכלי של האם מורכב ביותר. היא סובלת ממגבלות רפואיות ומקבלת קצבת נכות מהמל"ל ובנוסף היא עובדת במשק בית.

6. מסכום המזונות שנקבע בהסכם אינו גבוה. המערער לא הוכיח שאירע שינוי נסיבות מהותי המצדיק שינוי בשעור המזונות ולכן דין התביעה להידחות.

ג.תמצית טענות המערער

1. על פי ההלכה, מזונות קטינה המצויה בפנימייה הם בגובה של מחצית מסכום המזונות שנפסקו לפני כניסתה למוסד. האם מוציאה על הקטינה סכום זניח של כ – 200 ₪ לחודש ולאב יש

הוצאות נסיעה של 800 ₪ בחודש והוא קונה לה מוצרים ונותן לה דמי כיס בסך של 1,000 ₪ לחודש.

2. בביתה של האם מתגוררות עוד שתי נפשות וחלקה של הקטינה בהחזקת המדור כשהיא מגיעה לביקורים אצל אמה, זניח. הקטינה נמצאת אצל האם רק יומיים כל שבועיים. בנוסף, לאור בע"מ 919/15 פלוגית נ' פלוני (19.7.17), יש לבחון מחדש את תשלומי המזונות בעקבות השינוי המהותי שנובע ממעבר הקטינה לפנימייה. לכן, המזונות אינם יכולים לעלות על 700 ₪ לחודש ויש אף לבטלם לחלוטין. גם בהנחה שהקטינה חוזרת מהפנימייה רק לבית האם, האב צריך לשאת רק במחצית מסכום של 700 ₪, מאחר שהכנסות ההורים שוות ולכן עליו לשאת לכל היותר בסך של 350 ₪ לחודש.

3. הקטינה מגיעה גם אל האב והוא לא צירף אסמכתאות על הוצאותיו עבור הקטינה כי הן "טריוויאליות ומובנות מאליהן". מאידך, האם לא הוכיחה שהיא רוכשת יותר מוצרים עבור הקטינה.

4. טעה ביהמ"ש קמא כשהוא "שאב" מידע מתיק אחר דהיינו מתיק הנזקקות ומידע זה לא היה ידוע לב"כ המערער ולא הוסכם לקבל מסמכים אלו כחלק מחומר הראיות. טובת הקטינה לא מהווה עילה כשלעצמה שלא להפחית את המזונות. "ברור לכל בר בי רב שסכום של 1,400 ₪ שיקף את המחיייה בזמנו ואולם "כיום הוא אפסי".

5. לכן, יש לקבל את הערעור, להורות על ביטול פסק הדין למזונות מיום 29.7.21 ולחילופין לקבוע סכום הנמוך יותר ממחצית המזונות.

ד.תמצית טענות המשיבה

1. האם היא אישה חולה ויכולתה הכלכלית מצומצמת מאוד. דמי המזונות שנקבעו בהסכם בסך של 1,400 ₪ לחודש הינם ברף הנמוך בלאו הכי.

2. המערער לא משלם את המזונות כסדרם ויש לו חוב של כ- 10,000 ₪. התביעה הוגשה בחוסר ניקיון כפיים משווע. המערער אף לא משלם כלל את "המחציות" וגדיעת דמי המזונות "עלולה להמיט כליה כלכלית" ולקפח את הקטינה.

3. העובדה שהקטינה עברה לפנימייה כלל לא הפחיתה מהוצאותיה. הקטינה מגיעה לבית האם כל סוף שבוע שני והאם נוסעת לבקרה פעמיים בחודש. הקטינה זקוקה לביגוד, תשלומי נסיעות, טיולים, ספרים, ציוד לבית הספר, תכשירי רחצה, חטיפים, משקפיים והוצאות נוספות שהאב כלל לא משתתף בהן.

4. שהות הקטינה בפנימייה הגדילה את ההוצאות לאור הנסיעות. כל הפחתה במזונות תפגע בקטינה ובאיכות חייה באופן קשה. לכן, יש לדחות את הערעור.

ה.דיון והכרעה

1. השאלה העומדת להכרעה בערעור זה היא האם העובדה שהקטינה הוצאה למסגרת חוץ ביתית והיא מתגוררת בפנימייה, מהווה שינוי נסיבות מהותי המצדיק את הפחתת המזונות?

2. כפי שקבע ביהמ"ש קמא, באופן עקרוני התשובה היא חיובית. ברם, כפי שציין חברי השופט שוחט בתמ"ש 43312/00 ח.ר. נ' ח.ל. (2.1.05):

"בבר"ע (ת"א) 70/96, ברזילי נ' ברזילי (לא פורסם) פסק ביהמ"ש המחוזי כי מנסיונו, ההוצאות על ילד הלומד בפנימייה בגין תקופת שהייתו בבית הן מחצית מעלותו של ילד השוהה דרך קבע בבית כשעלות זו אינה כוללת את התשלום, שעל ההורים לשלם לצורך החזקת ילד בפנימייה. קביעה זו אינה כזה ראה וקדש לכל המקרים ויש לדון בכל מקרה לגופו".

3. כפי שציין כב' השופט שמואל בר יוסף בתלה"מ 71037-10-18 א.ש. נ' י.נ. (17.6.19), העמדה לפיה העברת קטין לפנימייה מצדיקה בד"כ הפחתת המזונות למחצית:

"איננה בבחינת 'כזה ראה וקדש' אלא יש לשקול כל מקרה לגופו... בימינו עת צרכיהם של קטינים, ובפרט קטינים מתבגרים, חורגים הרבה מעבר למזון ומדור, אינני סבור כי כך הם פני הדברים. מקום בו נחסכות הוצאות ברכיב המזון מתווספות הוצאות לא פשוטות בגין נסיעות לפנימייה וממנה והוצאות בגין תקשורת סלולארית. יתירה מזו, הוצאות קבועות בגין ביגוד והנעלה, תספורת, וקוסמטיקה, שהינן מרכיב משמעותי בהוצאות של קטינים מתבגרים, אינן נחסכות. זאת ועוד, עיקר החיסכון ברכיב המדור נוגע להוצאות אחזקתו של המדור, שהרי הקטין/קטינה שבים לביתם וצריכים מקום סביר לשהות בו ולהניח את ראשם...".

4. כפי שקבע כב' השופט הנדל בבע"מ 7670/18 פלונית נ' פלוני (20.1.21):

"ראוי לבחון באופן מתוחם את הרכיב הספציפי שבו חל שינוי הנסיבות המהותי, וביחס אליו בלבד להחיל את העקרונות שנקבעו בהלכת בע"מ 919/15, תוך חתירה, ככל הניתן, וככל שקיימת הצדקה, לצמצום היקף ההתדיינות. ככל שמדובר בשינוי באחד מרכיבי המזונות, אין מקום להחיל את הלכת 919/15 ביחס לכלל סכום המזונות, ולשנות באופן דרמטי את שיעור המזונות שהיה נהוג לאורך זמן, אלא יש לבחון רק את השינוי שחל בפרמטר הספציפי בהתאם להלכת 919/15".

5. אין להתערב בקביעות העובדתיות של בית המשפט קמא אשר נסמכות על המסמכים שהצדדים הגישו ועל העובדה שמסמכים שהיה מצופה שהמערער היה מגיש להוכחת תביעתו, לא הוגשו על ידו. בנוסף, לא נפל כל פגם בעובדה שביהמ"ש קמא התבסס גם על האמור בתסקיר. מדובר בדיווח של איש מקצוע אובייקטיבי והתסקיר מהווה חלק מהחומרים הנמצאים בתיקי הצדדים שניתן להסתמך עליו.

6. הרכיב המרכזי שבו יש הפחתה בהוצאות לאור מעבר הקטינה לפנימייה הוא בגין הוצאות מזון. יש גם הפחתה מסוימת בהוצאות אחזקת הבית. יחד עם זאת, כפי שטען המערער בעצמו, העברת הקטינה לפנימייה גורמת להוצאה נכבדה אחרת – ההוצאה בגין הנסיעות לבקר את הקטינה בפנימייה. האב העריך את הסכום שהוא הוציא בגין נסיעות לצורך ביקורים אצל הקטינה בסך של 800 ₪ לחודש. כיום, כפי שקבע ביהמ"ש קמא על סמך תסקיר העו"ס לחוק הנוער, האב כלל לא מבקר אצל הקטינה בפנימייה ומי שמבקר היא האם בלבד ויש לה הוצאות נסיעה.

7. לפיכך, לצד הפחתה בתשלומים עבור הוצאות תלויות שהות שהן בעיקר מזון ואחזקת הבית, קיימת לאם הוצאה נכבדה עבור נסיעות לבקר את הקטינה כך שלמעשה, המעבר של הקטינה לפנימייה, לא הקטין את ההוצאות הנדרשות עבורה.

8. בעניינו, סכום המזונות שנקבעו בהסכם בסך של 1,400 ₪ לחודש הוא נמוך, במיוחד שעה שהוא כולל גם את רכיב אחזקת המדור. מאחר שהאב לא הוכיח שהוא משלם דבר עבור הוצאות הקטינה, כל נטל ההוצאות נופל על כתפי האם. אפילו אם יופחת רק סך של 600 ₪ מסכום המזונות עבור רכיב הנסיעות בהתאם לדברי האם בדיון שלפנינו (עמ' 3 שורה 29), יוותר בידי האם סכום של 800 ₪ לחודש לצורך תשלום כל יתר הוצאות הקטינה לרבות ביגוד, הנעלה, תרופות, היגיינה, בילויים, טלפון נייד ועוד. מדובר בסכום מצומצם ביותר שאין כל הצדקה להפחיתו. הפחתה בסכום המזונות עלולה לפגוע ברווחה הבסיסית של הקטינה.

9. יתכבד האב, ובמקום לשלם כדבריו 1,000 ₪ לחודש לדמי כיס לקטינה ולתשלום עבור מסעדות וממתקים (עמ' 4 שורות 2-7 ועמ' 6 שורה 8 לפרוטוקול הדיון בערעור), ישלם ראשית עבור הוצאותיה הבסיסיות - הלחם והחמאה – וככל שירצה ויוכל, יעניק לה יותר.

10. **סיכומו של דבר:** אציע לדחות את הערעור ולחייב את המערער בהוצאות המשיבה בסך של 20,000 ₪. העירבון על פירותיו, יועבר למשיבה באמצעות ב"כ, על חשבון ההוצאות.

נפתלי שילה, שופט

השופט שאול שוחט, סגן הנשיא – אב"ד:

אני מסכים

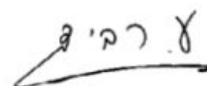

שאול שוחט, שופט

סגן הנשיא, אב"ד

השופטת עינת רביד:

אני מסכימה.

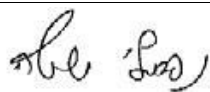

עינת רביד, שופטת

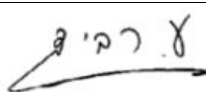
הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט נפתלי שילה.

פסק הדין מותר לפרסום בכפוף להשמטת פרטים מזהים.

ניתנה היום, א' אדר תשפ"ג, 22 פברואר 2023, בהעדר הצדדים.

נפתלי שילה, שופט

עינת רביד, שופטת

שאול שוחט, שופט, סגן הנשיא

אב"ד